

Fra Scoresby Sund til Danmarks Havn.

(Rapport om den danske geologiske Ekspedition til Østgrønland).

Geografisk Tidsskrift, Bind 30 (1927)

Link til pdf:

http://img.kb.dk/tidsskriftdk/pdf/gto/gto_0030-PDF/gto_0030_68126.pdf

Link til webside:

<http://tidsskrift.dk/visning.jsp?markup=&print=no&id=68126>

pdf genereret den : 22/5-2008

Fra Scoresby Sund til Danmarks Havn.

(Rapport om den danske geologiske Ekspedition til Østgrønland).

Af

Lauge Koch.

Naar jeg tænker tilbage paa den Udvikling, der er foregaaet i de 14 Aar, jeg har haft med Grønland at gøre, synes jeg, at der er kommet et voldsomt Omslag i Folks Opfattelse af Problemerne deroppe. Ja, jeg behøver ikke engang at gaa 14 Aar tilbage i Tiden; lige indtil 1920 stod Grønland for den stor Almenhed som noget meget fjernt og meget ukendt. I 1920 startede jeg min Ekspedition Nord om Grønland og var derefter i 3 Aar afskaaret fra Forbindelse med Omverdenen. Noget af det, der undrede mig mest, da jeg kom hjem, var det Omslag i Interessen for Grønland, der havde fundet Sted ikke alene i Danmark, men ogsaa i Norge. Interessen var vakt, ikke mindst her i Danmark, paa Grund af 200 Aars Jubilæet for den danske Kolonisation paa Vestkysten, og den blev i høj Grad holdt vedlige af den Strid, der i 1921 rejstes om Østgrønland. Naar man talte om Østgrønland, var det kun en Del af Kysten, man streedes om, nemlig Strækningen fra Scoresby Sund til Danmarkshavn. Egnene Nord for Danmarkshavn er altfor utilgængelige til at kunne faa nogen som helst praktisk Betydning, og det samme gælder Kysten Syd for Scoresby Sund med Undtagelse af Kolonien Ammassalik, der forlængst — ogsaa af Norge — er anerkendt som hørende ind under det danske Monopol.

Da jeg i 1923 kom hjem fra min Ekspedition, var Striden paa sit højeste, og meget af det, der dengang blev sagt og skrevet, er præget af Kampens Hede og kan ikke staa for en nærmere Kritik. Jeg ønskede ikke mit Navn sat i Forbindelse med denne Strid; Grønland er saa stort et Land, at selv om man har indgaaende Kendskab til en Del af Landet — for mit Vedkommende Nordgrønland —, kan man ikke med Vægt optræde som sagkyndig f. Eks. med Hensyn til Øst-

grønland, da Problemerne der er helt andre. Men allerede dengang dæmrede der en Lyst hos mig til at se de omstridte Egne, tilmed da de i geologisk Henseende hører til Grønlands interessanteste. Allerede i 1925 offentliggjorde jeg derfor Planerne til en geologisk Ekspedition til Østgrønland mellem Scoresby Sund og Danmarkshavn, og Aaret efter tilbød det danske Indenrigsministerium at bekoste Rejsen.

Ekspeditionens Formaal var i første Række en geologisk Undersøgelse. Fra tidligere Skibsekspeditioner kendte man interessante Fund af Forsteneringer, men man manglede en samlet Oversigt over Kystens geologiske Bygning. Foruden de geologiske Formaal fik jeg ogsaa overdraget en Inspektion af de danske Huse langs Kysten, der nu ejes af Staten, og som ifølge Østgrønlandstraktaten skal inspiceres hvert 5te Aar for at forblive i dansk Besiddelse. Desuden havde Ekspeditionen et andet, rent praktisk Formaal. Da man i 1925 koloniserede Scoresby Sund, var man af praktiske Grunde nødsaget til at kolonisere med Ammassalik-Eskimoer. Disse Eskimoer hører til Grønlands dygtigste Kajakroere, men Hundekuske er de ikke. Ved Scoresby Sund er der kun Kajakfangst i ca. 2 Maaneder, hvorimod der er Slædekørsel i 9, saa det lille Samfund af Eskimoer maa nu lægge deres Fangsteknik om fra Kajak- til Slædefangst. Det tager naturligvis Tid, og da jeg kom derop i 1926, havde Eskimoerne da ogsaa kun naaet at undersøge Fangstforholdene i Koloniens nærmeste Omegn. Jeg skulde ledsages af to vestgrønlandske Slædekuske, og under Ekspeditionens Rejser, der ifølge Sagens Natur fortrinsvis blev Slæderejser, forventedes det, at vi ogsaa vilde gøre Erfaringer med Hensyn til Fangstfelterne Nord for Scoresby Sund.

Mine Ledsagere paa Ekspeditionen kom til at bestaa af: 1) Ingeniør A. Rosenkrantz, der allerede i en Aarrække har arbejdet med mesozoiske marine Forsteneringer; det blev hans Opgave at undersøge de rige forsteningsførende Lag fra Juraperioden i Scoresby Sund. 2) Dr. T. Harris, der velvilligst blev udlaant fra Cambridge Universitet; Dr. Harris havde allerede før Ekspeditionen bearbejdet en Del Samlinger fra Østgrønland, og hans Specialitet var Planteforsteneringer fra den verdensberømte Lokalitet i Scoresby Sund; 3) Vestgrønlander Tobias Gabrielsen, kendt fra sit 2-aarige Ophold i Østgrønland som Medlem af Danmarksekspeditionen; han var min gamle Rejsekammerat fra 1916; 4) Vestgrønlander Karl Mathiasen, der særlig havde udmærket sig som dygtig Hundekusk og meget erfaren Fanger.

Betragter man Kortet (se S. 221), ser man, at store Ismasser presser sig ned mellem Grønland og Spitzbergen og følger Østgrønlands Kyst for til sidst at smelte langs den sydlige Del af Vestkysten. Baade Sommer og Vinter fører denne Isstrøm utallige Mængder af store Is-

flager ned langs Kysten. Farten varierer meget, i Gennemsnit er Strømmens Fart vel omtrent som en langsom Fodgængers.

Denne Isstrøm er den store Baggrund for hele Livet i Østgrønland. I nogle Aar er der saa megen Is, at det selv i Sensommeren er vanskeligt eller umuligt at naa ind til Kysten, i andre Aar er Ismængden ringe. Ismængden præger i høj Grad Klimaet i Landet. Jeg skal blot nævne et Eksempel fra i Aar: I Januar Maaned var der aabent Vand udenfor Scoresby Sund, det milde Atlanterhavsklima bredte sig ind over Kysten, og vi oplevede det Særsyn midt i Vinterens Hjerte at have Regnvejr flere Dage i Træk. Saa kom der i Slutningen af Februar efter en Storm store Ismasser ned fra Nord, og straks faldt Temperaturen fra 0° til -40° C., og vi fik igen højarktisk Klima med klart og tørt Vejr.

Det er netop i Aar 150 Aar siden, man første Gang hørte om en stor Katastrofe i denne Isstrøm. I 1777 blev omtrent 40 Hvalfangerskibe, mest hollandske og engelske, med danske og frisiske Besætninger, skruet ned i Nærheden af Scoresby Sund, og Mandskaberne paa disse Skibe, ialt ca. 350 Mand, drev i Baade og paa Isflager ned langs Kysten. Det lykkedes kun godt og vel 100 Mand at naa ned til de danske Kolonier, Resten omkom i Isen under navnløse Lidelser. Og lige til den nyeste Tid har der været mange Forlis i Østgrønlands-Isen. I 1923 blev det danske Skib „Teddy“ skruet ned, men Besætningen reddede sig ind til Ammassalik. Samme Aar forsvandt det norske Skib „Anni“ med Mand og Mus. Dette blot for at nævne et Par af de sidste Forlis deroppe.

Vi var heldige. Med Statens store, stærke Dampers „Gustav Holm“ kom vi uden Vanskelighed ind til Kolonien i Fjor, og ligeledes havde vi heldig Rejse ud gennem Isen i Aar. Den første Opgave, som ventede os ved Ankomsten til Kolonien, var at bygge et Ekspeditionshus. I Modsætning til de fleste andre Ekspeditionshuse, der kun skal være under Rejsen, var dette Hus beregnet til at skulle staa i 100 Aar. Det blev derfor bygget særlig solidt og indeholdt 5 Værelser. Det skal i Fremtiden tjene som Bolig for en Radiotelegrafist; som bekendt er der i indeværende Efteraar bygget en stor ny Radiostation i Scoresby Sund.

Huset stod færdigt til Oktober. Vi havde ofte maattet afbryde Husbygningen, idet jeg allerede midt i August havde sendt mine to Assistenters ind i det indre af Fjorden, for at de kunde udnytte Sensommeren til deres geologiske Undersøgelser, og en Gang om Ugen maatte vi med Ekspeditionens Motorbaad holde Forbindelsen med dem vedlige. Hver eneste Storm bringer Pakisen ind i Munden af Scoresby Sund, og mange Gange blev vi overrasket af Isen. Sejlad

mellem tætpakkede Isflager blev saaledes dagligt Sommerliv deroppe. Hyppigt kunde vi kun komme faa miles frem, da Isen laa ubevægelig med Undtagelse af to Gange i Døgnet, hvor Strømmen skiftede; saa maatte vi arbejde os et Stykke frem, men samtidig passe paa, at Baaden ikke kom i Klemme, for da vilde den øjeblikkelig blive knust af Isflagerne. Baaderejserne hørte op i de første Dage af Oktober, hvorefter vi halede Baaden paa Land.

Allerede i Slutningen af Oktober var Isen stærk nok til, at vi kunde starte nordpaa paa vor første Slæderejse. Vi havde 40 udvalgte vestgrønlandske Slædehunde, og den 27. Oktober startede de to Vestgrønlændere og jeg nordpaa. Det var umuligt at rejse langs Yderkysten, da der var aabent Vand det meste af Vinteren. Vi lagde derfor Vejen op gennem en ca. 50 km lang Dal, der heldigvis viste sig at være en udmærket Slædevej — Pashøjden er kun 300 m — og kom saa ned i Carlsberg Fjorden. Kysten mellem Scoresby Sund og Danmarkshavn er kortlagt paa Skibsekspeditioner om Sommeren, og set fra et slædeteknisk Synspunkt var det derfor ukendte Egne, vi rejste igennem. Vi skulde nu gøre vore Erfaringer baade med Hensyn til Is- og Vildtforhold. Da jeg regnede med meget rigeligt Vildt langs Kysten, havde vi kun Proviant for en Uge med paa denne Rejse, der var beregnet at skulle vare en Maaned.

Vore første Erfaringer med Hensyn til Vildtbestanden var en stor Skuffelse. I Carlsberg Fjorden og i Fjordene Nord derfor mødte vi vældige Isskruninger og dyb Sne. Det tog os en Uge at naa op til Munden af Kong Oscars Fjord, og da var Provianten i alt væsentligt spist op. Vi kunde ikke løbe den Risiko at miste Hunde allerede nu, vi havde haardt Brug for dem til Foraarets store Slæderejse, og begge mine Kammerater var da ogsaa stemt for, at vi skulde vende om. Fra Nordgrønland er jeg imidlertid vant til at tage den yderste Chance med, og jeg besluttede mig derfor til at rejse endnu en Dag nordpaa.

Saa snart vi kom ind i Kong Oscar Fjord, fik vi Nyis uden Sne at køre paa og fik en lang Dagsrejse ud af det. Men Vildt var der intet af. Næste Morgen tidlig gav jeg derfor Ordre til, at vi skulde køre tilbage. Det var for mig en stor Skuffelse. Jeg havde haabet at kunne naa op til den norske Radiostation allerede nu i Efteraaret.

Medens vi læssede Slæderne, kom der to Ryper flyvende og satte sig et Stykke oppe i Land. Vi gik op for at skyde dem, det var jo dog en Smule Mad. Der, hvor Ryperne sad, opdagede vi et friskt Moskusoksespor, og i Løbet af Dagen fik vi skudt en stor Tyr og transporteret Kødet ned til Lejren. Nu havde vi igen Mad til at fortsætte et Par Dage nordpaa.

Næste Morgen kom en Bjørn spadserende ind mod Lejren. Vi skød

den og lagde den i Depot som i Sikkerhed for Hjemrejsen og kørte saa videre. Vi havde ikke kørt længe, før Hundene fik Færten af noget, og i susende Fart gik det henover den jævne Is i omtrent 10 Minutter, før vi opdagede, hvad det var, Hundene havde lugtet. Det var selvfølgelig en Bjørn. Den blev anskudt, sprang op paa en lille Ø, men var der som sunken i Jorden, idet den var faldet i en Klippespalte. Men hvis vi skød den dernede, kunde vi ikke faa den op. Vi fik saa en Løkke om Halsen paa den, og det lykkedes Bjørnen og os ved forenede Kræfter at faa den op af Spalten. Desværre havde vi taget lidt for haardt til sidst; da den kom op, sank den død om. Vi havde simpelthen hængt den. Samme Aften mødte vi yderligere 3 Bjørne, men det var for mørkt til at gøre Jagt. Næste Morgen skød vi atter en stor Bjørn, og dermed var Rejsen til den norske Radiostation sikret.

Vi opholdt os ved Radiostationen et Par Dage i Begyndelsen af November og kørte saa videre, denne Gang ind i Franz Joseph Fjord, idet jeg paa Hjemvejen ogsaa vilde undersøge denne Fjord. En Aften slog vi Lejr i Mørke. Hundene havde Færten af noget, og vi oplevede en meget urolig Nat, idet der flere Gange blev ædt af det Hundefoder, vi havde liggende paa vore Slæder. Vi troede, det var et Par Hunde, der havde revet sig løs, og det undrede os derfor næste Morgen kun at finde een løs Hund, vi syntes bestemt at have hørt flere i Nattens Løb.

Som sædvanlig gik jeg om Formiddagen til Fjælds for at søge efter Forsteninger, og gik ubevæbnet, som jeg altid plejer at gøre det i Nordgrønland. Det er saaledes med os Polarfolk, at i en eller anden Situation er vi blevet skræmt, er blevet nervøse overfor et eller andet, nærer en Rædsel, der kan sammenlignes med den, Damer undertiden nærer overfor Mus. Det, jeg er bange for, er Ulvespor, og det staar vel i Forbindelse med de Dage for 10 Aar siden, da jeg mistede en af mine Kammerater. Han er sikkert blevet revet ihjel af Ulve; vi fandt ham aldrig.

Et gammelt Ulvespor i Forbindelse med en Følelse af, at der var nogen, der fulgte efter mig, var vel Grunden til, at jeg tidligere end beregnet atter søgte ned mod Teltet. Ikke langt fra Teltet opdagede jeg, at 4 Ulve havde fulgt i mit Spor og nu nærmede sig hurtigt. Den sidste Strækning formede sig som et Kapløb mellem Ulvene og mig. Vi naaede samtidig ned til Teltet, hvor en af mine Folk straks skød en af Ulvene, og de andre flygtede til Fjælds.

Denne Situation var det eneste farlige Øjeblik under hele Rejsen. Og jeg burde jo have haft Erfaring nok til altid at gaa bevæbnet. Vi lærte hurtigt, at selv om man blot fjerner sig 5 eller 10 Minutter fra Teltet, maa man altid have Gevær med.

Den ene af Grønlænderne blev nu tilbage i Haab om, at Ulvene vilde komme ned og se til deres døde Kammerat. Den anden Grønlænder og jeg kørte videre, og vi havde ikke kørt længe, før vi opdagede to Bjørne, der tog Stilling oppe paa et Isfjæld. Vi besluttede at skyde hver sin Bjørn. Eskimoens Bjørn faldt, hvorimod mit Gevær kikkede flere Gange; det var helt nyt og som Følge deraf altfor velsmurt, og i den stærke Kulde var Olien stivnet. Jeg maatte saa laane min Kammerats Gevær for at skyde Bjørnen. Jeg er senere kommet til at tænke paa, at det vist var godt, at jeg var ubevæbnet, da jeg mødte Ulvene. Havde jeg haft Gevær med, havde jeg vel taget Kampen op med dem og for sent opdaget, at mit Gevær var uanvendeligt.

I Franz Joseph Fjord mødte vi daglig Bjørne. En Aften overfaldt en Bjørn Lejren, og i Mørket lykedes det os først at faa den skudt, da den var kommet helt ind til Teltet. Næste Morgen kom der 3 Bjørne, men dem skræmte vi væk, da vi ikke havde Brug for dem. Jeg kunde blive ved med Bjørnehistorier. Vi var nu kommet ind i et af Grønlands bedste Bjørnedistrikter. Vi havde fundet Vejen derop og kendte de Vanskeligheder, man møder paa Slæderejser fra Kolonien op til Kong Oscar Fjord, men havde ogsaa Erfaring for, at er man først deroppe, kan man proviantere udelukkende paa Bjørnekød. Opdagelsen af dette rige Fangstfelt vil rigtigt benyttet sikkert fordoble Bjørneskindsproduktionen fra Kolonien Scoresby Sund.

Uden større Begivenheder naaede vi i Slutningen af November atter ned til vort Hus. En Storm havde dog et Par Dage i Forvejen revet Isen op i Mundingen af Fjorden, saaledes at vi kun med Besværlighed paa Isflager og ganske tynd Is kunde passere de sidste Næs, før vi naaede Kolonien. Ekspeditionens første Slæderejse var dermed endt. Vi havde gjort en Mængde Erfaringer, havde gjort interessante geologiske Undersøgelser og havde fundet det store Fangstfelt for Bjørne Nord for Kolonien.

Vinteren ved Kolonien var meget urolig. Der var stadig aabent Vand udenfor Fjordmundingen, og mildt Vejr og voldsomme Storme bragte kolossale Snemængder. Jeg havde beregnet at starte nordpaa allerede den 15. Februar, men paa Grund af daarligt Vejr kunde Starten først finde Sted den 22nde. Størstedelen af Befolkningen i Scoresby Sund var kommet til Stede for at se os starte. Vore store Slæder og store Hundespannd samt hele vor Udrustning blev indgaaende undersøgt af disse Folk, der, som nævnt, ikke er store Hundekuske. De er dog meget lærvillige, og ogsaa i den Henseende fik Ekspeditionen Betydning, at disse Folk fik at se, hvorledes man udruster til en lang Slæderejse og behandler sine Hunde. Jeg var glad for, at en af de dyg-

tigste Eskimoer i Scoresby Sund havde indvilliget i at deltage i Slæderejsen til Danmarkshavn; han kunde saa personlig lære de lange Slæderejsers Teknik og samtidig faa et Indtryk af Fangstfelterne nordpaa. Det blev en haard Tur for ham, der jo var uøvet som Hundekusk, men han tog alle Besværlighederne med straalende Humør, og jeg havde aldrig Grund til at fortryde, at jeg havde taget ham med.

Starten foregik i dyb Sne, og „dyb Sne“ kan staa som det store Motto over den Rejse, der nu begyndte, dyb Sne, hver eneste Dag fra Begyndelsen til Enden. De Vanskeligheder, jeg har maattet kæmpe med paa mine tidligere Slæderejser i Nordgrønland, har jo væsentlig været Sult. Og jeg tager hellere en Sulteperiode. Naar man har overlevet den og atter faar Proviant, spiser man sig hurtigt op. Stadig dyb Sne slider i langt højere Grad paa Konstitutionen, og det tager langt længere Tid at overstaa Virkningerne af en saadan lang Slæderejse.

Vi rejste langs Yderkysten op til den norske Radiostation. Vi havde ventet at træffe vældige Isskrninger her, men ingen Sne. Nu mødte vi jævn Is, men Sneen var megeh dyb, saa allerede paa Rejsen op til Radiostationen blev vi noget forsinkede. I Marts Maaned gik det kun smaa fremad. Vi mødte stærk Storm fra Nord, stadig med Snefald, saa Stormen hjalp som Regel ikke paa Føret. Heldigvis kunde vi tilbringe en Del af Tiden under disse Storme i Østgrønlandsk Kompagnis Huse, hvoraf der ligger adskillige mellem den norske Radiostation og Sabine Øen. Østgrønlandsk Kompagni blev startet i 1919 som et udpræget Krgsforetagende med en privat Kapital paa 400,000 Kr., der hurtigt blev tabt. Saa traadte Staten til med et Bidrag paa ialt 600,000 Kr., og dette Kompagnis Virksomhed staa saaledes det danske Samfund i 1 Mill. Kr. — mere, end alle vore videnskabelige Ekspeditioner til Grønland i dette Aarhundrede har kostet. Kompagniet havde stadig arbejdet med Underskud og blev erklæret fallit i 1924. Staten ovetog dengang Husene med den deri værende Proviant. Det første Hus, vi mødte, ligger paa Hold-with-Hope. Det er uheldigt anbragt, idet store Klippeblokke stadig falder ned omkring Huset, og en skønne Dag bliver Huset sikkert ogsaa knust. Endvidere skrider Grunden under Huset, og da dette er bygget af Flager, er det allerede nu meget utæt, og Provianten som Følge deraf delvis ødelagt af Fugtighed. Det samme gælder forøvrigt næsten alle Husene; de er nu utætte, og man kan ikke mere regne med, at Provianten i dem er anvendelig.

Maanedsdagen for vor Afrejse fra Scoresby Sund kørte vi op imod Sabine Øen¹⁾, hvor Østgrønlandsk Kompagnis Hovedkvarter laa. Vi var allerede saa nær, at vi i Kikkert kunde se Huset inde paa Kysten, da vi pludselig blev standset af aabent Vand — aabent Vand, saa langt

¹⁾ ligger lidt N. f. Clavering Ø.

Øjet rakte. Kysten selv bestod af lodrette Klipper, og lige Syd for laa Tyroler Fjorden¹⁾, saaledes kaldt af en tysk Ekspedition, fordi de omtrent 2000 m høje Alper mindede om Tyrol. Vi var standset her, og vi kunde ikke se nogen Vej frem.

Det er hændt flere Gange under mine Rejser i Grønland, at det pludselig var, som om alle Muligheder var lukkede, men hver Gang har jeg alligevel fundet en Vej. Aldrig har jeg følt min Afmagt stærkere end i dette Øjeblik, og det gik op for mig, at jeg nu for første Gang vilde faa en Rejse hugget midt over, og jeg vilde være ude af Stand til at naa det Maal, jeg havde sat mig. Jeg kom til at tænke paa Peary, Nordpolens Opdager, og hans Valgsprog: Find en Vej eller byg en, og jeg syntes, at det i det Øjeblik lød som en forfærdelig Frase.

Vor Situation var vanskelig. Petroleum havde vi ikke mere af. Vi vidste, at der laa Petroleum paa Sabine Øen, men den var vi jo afskaaret fra. Vi maatte straks igen søge sydpaa, og jeg maatte sende to Slæder ned til et af Husene for at hente Petroleum. Det var flere Dage, der derved gik tabt. Selv søgte jeg sammen med en Eskimo ind i Tyroler Fjorden for at foretage geologiske Undersøgelser der, og til vor Overraskelse fandt vi nogle Dage efter en Kløft, der efter en nærmere Rekognoscering viste sig farbar. Ganske vist skulde vi op i 700 m Højde, men efter et anstrengende Arbejde kom vi atter ned paa Havisen Nord for Sabine Øen og havde saaledes omgaaet det aabne Vand.

Uden større Begivenheder kørte vi saa nordpaa, stadig i dyb Sne, og naaede den 8. April Danmarkshavn, der var Maalet for vor Slæderejse. Min Ledsager, Tobias Gabrielsen, der jo havde tilbragt 2 Aar paa dette Sted, fortalte mig, at han aldrig havde set saa megen Sne som nu i Aar. Efter et kort Ophold her kørte vi tilbage og ankom Paa-skedag i en forrygende Snestorm til Tyroler Fjord.

Under hele Rejsen havde vi kun skudt ganske faa Bjørne, hvilket var os en stor Overraskelse; jeg havde regnet med at kunne proviantere væsentlig ved Hjælp af Bjørnekød. At der i Marts og April saa at sige ikke var Bjørne langs Kysten, skyldes sikkert den usædvanlig dybe Sne, der holdt Bjørnene borte fra Land. Bjørnen er meget almindelig i Pakisen. Den driver ned med Isflagerne, og naar den møder aabent Vand, er den klar over, at nu maa den være forsigtig, for at Isen ikke skal smelte bort under den. Den vandrer saa mod Nord og ind imod Kysten, altsaa mod Nordvest. Første Gang, Bjørnen paa sin Rejse sydover med Isflagerne møder aabent Vand, er udfor Mundingen af Scoresby Sund, hvor lokale Strømninger altid skaber urolige Forhold, og jeg kunde tænke mig, at allerede her ved Scoresby Sund van-

¹⁾ ligger lige N. f. Clavering Ø.

drer omtrent Halvdelen af Bjørnene mod Nord. De søger saa ind i de store Fjorde, Kong Oscar Fjord og Franz Joseph Fjord, men de søger aldrig ind i de Fjorde, der aabner sig imod Nord; Bjørnene ved nemlig af Erfaring, at i disse Fjorde er der Pakis og dyb Sne. Bjørnetrækket kom i Aar en Maaned senere end ellers, først i Maj søgte Bjørnene ind i Fjordene.

Lidt Syd for Clavering Øen besøgte vi de to nordligst boende Nordmænd. For Tiden opholder der sig 6 norske Fangstfolk i Østgrønland. De tre af dem er uddannet som Radiotelegrafister, og Radiostationen sender daglig Vejmeldinger til Norge. Disse Nordmænd er overordentlig dygtige Rævefangere. De har alle stor Erfaring fra tidligere Aar paa Spitzbergen, men det viser sig, at Ræven ikke er saa almindelig i Østgrønland, at Fangst kan betale sig, og Nordmændene opgiver da ogsaa Fangsten næste Sommer. De haaber til den Tid at faa dækket deres Udgifter, men om noget Overskud bliver der ikke Tale. Til den Tid har den danske Radiostation i Scoresby Sund vel ogsaa overflødiggjort den lille norske Station i Østgrønland.

Naar man Maaneder igennem har levet i Telt i 30—40° Kulde, er det en brat Overgang at komme i Hus. Den lille norske Hytte føltes smeltende varm. Der var ogsaa over 20° Varme derinde, saa det var en Temperaturovergang paa 60°. Man bliver træt og døsig, sover daarligt og vaagner hyppigt med stærkt Næseblod. Jeg maa tilstaa, at jeg blev ret forfærdet, da en af mine Værter en Aften Kl. 11 foreslog, at vi skulde sætte Grønlandsspørgsmaalet under Debat. Det var mærkeligt at diskutere med denne Mand. Han var Bonde og Fisker fra det nordligste Norge. Han talte det smukkeste Norsk, jeg nogen Sinde har hørt, Bjørnsons og Ibsens Norsk, lettere forstaaeligt end en hvilken som helst dansk Dialekt. Hans Kendskab til Østgrønland og Striden stammede væsentlig fra en nord-norsk lokal Avis, og det var ikke saa svært at modbevise hans Argumenter. Noget nedslaaende virkede det dog, at han sluttede Diskussionen med følgende Bemærkning: „Ja, man siger jo, at enhver daarlig Sag har en god Advokat.“ Jeg husker, at han under Diskussionen sagde til mig: „Jeg forstaar ikke, at I Danske vil forhandle med os, jeg forstaar ikke, at I vilde vedtage Traktaten.“ Jeg svarede ham: „Havde vi ikke den Traktat, kunde vi ikke sidde fredeligt her og diskutere; saa maatte vi holde Militær i Husene heroppe, vi maatte opretholde en Række Formaal, der kun vilde være levedygtige i Kraft af Konkurrencen mellem Nationerne, værdiløse, men kostbare Foranstaltninger. Nu derimod er der kommet Ro om Østgrønland. Der har altid været altfor lidt reelt til at kunne motivere den fuldkommen uværdige Broderstrid, der gik forud for Traktatens Vedtagelse.“

Det var allerede saa langt hen paa Foraaret, at Dag og Nat gik no-

genlunde i et, og Solen stod højt paa Himmelen, da vi omsider sluttede Diskussionen og lagde os til at sove. I den stærke Varme sov jeg uroligt, og selv i Drømme var det, som om Tankerne stadig arbejdede med de Problemer, vi havde diskuteret. Jeg drømte, at jeg stod og saa udover alle de Egne, hvor der lever Eskimoer, og jeg fæstede Opmærksomheden ved Arktisk Kanada, hvor man nu har konkurreret alt privat Initiativ ud, men hvor store Territorier i de sidste Aar er blevet fredet, hvor man har lukket af og monopoliseret, vel nok efter dansk Mønster fra Vestgrønland. Og jeg saa, hvordan vi har haft vor Strid, og hvordan vi har givet efter overfor norske og færøske Interesser i Vestgrønland, hvordan det gaar i Retning af, at Monopolet smuldrer hen. Hvad vil der saa ske? Administration, Lægevæsen, Kirke og Skole, alt det, der koster Penge, faar vi Lov at beholde. Grønland bliver ved med at være dansk, men saa faar Verdenskapitalen Adgang, og saa kan vi ikke længere værne Grønlænderne mod en hurtig Ødelæggelse.

Maj Maaned tilbragte vi nede i det store Bjørnedistrikt for at foretage geologiske Undersøgelser. I denne Maaned skød vi ialt 18 Bjørne. Vi saa mange flere, men 18 var netop, hvad vi havde Brug for til Hundefoder. Ved at rejse om Natten lykkedes det os at tilbagelægge lange Strækninger trods det daarlige Føre, for om Natten dannede der sig en Isskorpe ovenpaa den smeltende Sne. Nede i Nærheden af Carlsberg Fjord besteg jeg et 1000 m højt Fjæld, men kunde herfra overhovedet ikke se aabent Vand til Søs. Jeg besluttede derfor at forsøge at rejse udenom den berygtede Liverpool Kyst, og her blev vi meget overraskede over at finde godt Føre. Der havde jo været aabent Vand hele Vinteren, men i Marts Maaned var Isen blevet skruet stærkt ind mod Kysten, hvor den var blevet liggende, og de svære Snestorme havde jævnet ud mellem Isskruningerne, saaledes at vi kunde køre paa nogenlunde jævn Sne ned langs denne Kyst, der med sine vilde, næsten 2000 m høje Alper frembyder nogle af Grønlands prægtfuldeste Landskaber.

Ogsaa i anden Henseende er det en Oplevelse at køre langs denne ca. 100 km lange Kyst. Vi kørte omtrent 5 km ude fra Kysten, og i de 3 Døgn, Rejsen varede, var det, som om Luften var fyldt med Millioner af usynlige Lærker, der sang ustandselig Nat og Dag. Det var naturligvis ikke Lærker, men en lille Alkefugl, Søkongen, der ruger i Millioner paa disse Fjælde. De flyver i store, skylignende Flokke langt ud til det aabne Vand for at søge Føde, men de flyver saa højt oppe, at man ikke kan se dem, kun høre deres Kvidren. Disse syngende Fugle er dobbelt betagende her i de ellers saa tavse Polarlande. Kun eet Sted til i Grønland har jeg set dette Fænomen, nemlig i Kap York

Distriktet i Nordvest Grønland, et af Landets bedste Rævedistrikter. Fuglene ruger ikke paa utilgængelige Klipper, men paa Skraaninger, hvor Ræven kan færdes mellem Rederne og samle Æg og Unger til Depot til Vinterføde. Vi blev da ogsaa stadig, naar vi laa og sov, forstyrret af Ræve, der kom ned om Natten og gjorde Hundene urolige. Liverpool Kysten er det eneste Sted i Østgrønland, hvor Rævene er saa talrige, at Fangst kan lønne sig. Hvilken Betydning dette Fangstfelt kan faa for Scoresby Sund i Fremtiden, kan i Øjeblikket ikke overses, men Ræve er der mange af. Jeg husker, at efter Traktatens Vedtagelse sagde den norske Politiker og Polarforsker Gunnar Isachsen: „Da vi anerkendte Monopolet i Scoresby Sund, gav vi Nøglen til Østgrønland fra os.“ Han var vel ikke selv klar over, i hvor høj Grad dette var sandt.

Saa naaede vi ned til Scoresby Sund den 1. Juni; den 2500 km lange Slæderejse var heldigt gennemført. Det er blevet sagt mellem Eskimoer, at mine Slæderejser altid endte med, at vi aad vore Hunde af Sult. Paa denne Rejse havde jeg kun mistet een eneste Hund, der blev dræbt af en Moskusokse — jeg synes dog nok, jeg vilde vise, at ogsaa jeg kunde komme pænt hjem fra en lang Slæderejse. Jeg maa dog sige, at baade Hundene og vi selv var mere medtagne, end vi selv vidste; det stadige Slid i den dybe Sne havde mærket os alle.

I Midten af Juli drev Isen ud af Scoresby Sund, og Kajakfangsten begyndte, den Fangst, som Scoresby Sunds Beboere endnu er Mestre i. Om deres Børn bliver lige saa dygtige til at bruge Kajak, er vel et stort Spørgsmaal, de bliver snarere Hundekuske.

I Begyndelsen af August kom Skibet. Det blev liggende en Uges tid for at udlosse Materialerne til den store ny Radiostation og seismografiske Station, og efter en meget heldig Rejse ankom vi saa til Danmark den 20. August. Ekspeditionen var endt. Vi havde naaet de Maal, vi havde sat os. De Erfaringer, særlig med Hensyn til Fangstfelter, jeg her har nævnt, skyldes i første Række mine to vestgrønlandske Kammerater, der jo i langt højere Grad end jeg var Eksperte paa Fangstens Omraade.

Naar jeg nu tænker tilbage paa de danske Interesser i Østgrønland i de sidste Aar, kan det jo ikke nytte at nægte, at der har været begaaet adskillige Fejlgreb. Østgrønlandsk Kompagni var dyre Lærepenge, og ogsaa Lindenow Fjord Kolonien kunde være undgaaet. Nu har vi Scoresby Sund. Egnene deroppe er dog ikke det grønlandske Paradis, man før Koloniens Etablering har yndet at fremstille det som. Der er Livsbetingelser for Eskimoerne, ogsaa for adskilligt flere, end der er nu, men Forholdene er urolige. Regnvejr midt om Vinteren er blot et Eksempel paa, hvordan Klimaet kan veksle. Megen eller lidt

Is er Faktorer, der er uberegnelige. Man vil sikkert i Fremtiden opdage, at det ene Aar kan give god Fangst paa et Sted, hvor der næste Aar intet Vildt er. Der er 17 Aar til, at Traktaten skal fornyes. Lad os haabe, at vi i den Tid kan finde de Midler og de Mænd, som vil gøre det muligt for os da at opnaa den fulde Højhedsret, som alle Nationer undtagen Norge allerede har givet os over Østgrønland.

SUMMARY¹⁾

From Scoresby Sound to Danmarks Havn.

Report on the Danish Geological Expedition to East Greenland.

By Lauge Koch.

The Danish people are much more interested in Greenland now than they were when I in 1920 started the Jubilee-Expedition North of Greenland. The reason for this was partly the 200-years anniversary for the colonization, partly the dispute with Norway concerning East Greenland which arose in the following years. I did not take part in the discussion, but wanted to see the disputed countries, which, besides, geologically were very interesting. In 1925 I planned a geological expedition to the shores between Scoresby Sound and Danmarks Havn, and the Ministry of Interior offered to defray the expences.

The tasks of the expedition were: 1) To make a geological survey of the country. 2) To visit the houses, belonging to the Danish Government which, according to the treaty with Norway, had to be inspected every 5 year. 3) To look for new hunting-grounds in the countries North of Scoresby Sound, with regard to the colony at this place. My Collaborators were A. Rosenkrantz, C. E., a student of mesozoic fossils, Dr. V. Harris, of Cambridge University, who earlier had studied plant-fossils from Scoresby Sound, and the West-Greenlanders Tobias Gabrielsen, once member of the Danmark Expedition, and Karl Mathiasen.

One of the most important features in the Geography of East Greenland in the great ice-stream, which from the north runs along the East Greenland shore, blocking it the greatest part of the year; its position and size is very determinative for the climate of the coast. This ice-stream has caused loss of many human lives; in 1777 40 whaling-ships were crushed in the ice and more than 200 people perished, and in 1923 the Danish ship "Teddy" and the Norwegian "Anni" were lost, the last mentioned with crew.

With the Government steamer "Gustav Holm" we arrived at Scoresby Sound in the summer of 1926 and left it again this summer, both times without any difficulty.

Over first task was to build the house; it had to be rather solidly built, being in the future the home of a wireless telegraphist. My collaborators were in motor boat put ashore in the interior of the fjord to make geological investigations.

¹⁾ map on page 221.

27. October I started the first sledge journey, with the two West-Greenlanders and 40 dogs. Open water at the outer shore forced us to take the route through a 50 km long valley; having crossed the divide, 300 m high, we reached the sea ice again in Carlsberg Fjord, meeting rough ice and deep snow. When we reached the mouth of King Oscars Fjord our supplies were gone, and we had not seen any game as expected. Just at the turning-point we met musk-ox tracks, and lucky hunts on a musk-ox and a bear made it possible for us to go on; after several successful bear hunts we arrived to the Norwegian wireless station in "Myggebugten", where we spent a couple of days in the beginning of November. Our home journey took us through Franz Josephs Fjord. Here I had my only dangerous experience during the expedition; I went out unarmed on a geological excursion, when I was attacked by 4 wolves and had a very narrow escape to the camp. In the later part of November we arrived back at our house at Scoresby Sound, depending upon bear hunting, which had been very successful.

The winter was very changeable; in the beginning of January we had very mild weather with rain, caused by open water outside Scoresby Sound; in February the temperature went below to $\div 40^{\circ}$ C. On account of this weather the large sledge journey did not begin until 22. Febr. Besides the two West-Greenlanders a clever hunter from Scoresby Sound went with me.

Deep snow is the motto of this journey; a very monotonous and tiresome work it was. First along the outer shore to the Norwegian wireless station; the ice was here smooth, but with very deep snow. In March we suffered heavy snow-storms; for some of these we took shelter in the houses of the East Greenland Company. This Company was started in 1919, but having cost private people and the Government 1 Mill. Kr. it was given up in 1924, and the Government took over the houses with their supplies. The 22. March we were able to sight the house on Sabine Island, but were then stopped by open water; the coast here is absolutely inaccessible, consisting of high, steep cliffs.

After some days delay we happened to find a 700 m high passage, leading from Tyrolerfjord to the north. 8. April we arrived without difficulty at Danmarks Havn. After a brief stay we returned, arriving at Tyrolerfjord Easter day. During our whole journey we had only killed few bears; probably the deep snow had frightened them away from the shore. Their native ground is the pack ice; when they north of Scoresby Sound meet open water, they probably go ashore; thus we have here the good bear-hunting grounds in King Oscars and Franz Josephs Fjords.

South of Clavering Island we visited two Norwegians; they were there for fox-hunting, but this hunt is not very profitable.

The month of May we spent in the bear-hunting grounds, making geological investigations; we killed 18 bears. Then we travelled alongside the ill-famed Liverpool Coast, one of the most imposing in Greenland with its 2000 m high mountains. The air was filled by millions of the small auks, which here are breeding on the cliffs; these auks make probably the Liverpool Coast the only paying fox-hunting ground in East-Greenland.

The 1. of June we returned to Scoresby Sound, having covered 2500 km by dog sledge; I lost only one dog, killed by a musk-ox.

In the middle of June the ice disappeared from Scoresby Sound, and in the beginning of August the steamer arrived, taking us to Copenhagen the 20. August.

Looking back to the Danish activity in East Greenland in the last years there are, it is true, failures, as East Greenland Company and the colonization of Lindenows Fjord. But Scoresby Sound is still colonized; it is hardly that paradise, some people thought it to be but there are none the less quite good living conditions for the Eskimos there — and for still more than the present colonists; these conditions seem but to be very changing from year to year.

In 17 years the treaty with Norway has to be revised. Let us hope, that we during these years will be able to find the ways and the men to make it possible for us to affirm the full integrity of East Greenland, a right which only Norway has disputed us.
